

Datum
2019-10-25
Adress
Lugna gatan 82
Diarienummer
FSKF-2019-15366

Yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Yttrande över Remiss angående motion av Magnus Olsson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD) om slöjförbud i förskolan och grundskola

Förskolenämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Förskolenämnden har mottagit Remiss angående motion av Magnus Olsson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD) om slöjförbud i förskolan och grundskola. I motionen framgår att Sverigedemokraterna inte anser att de värderingar som slöjan representerar hör hemma i för- eller grundskola med hänvisning till bland annat skolans jämställdhetsuppdrag och att den därför bör förbjudas i Malmös för- och grundskolor. Vidare betraktar de ett förbud som en nödvändig åtgärd för att komma åt problem med hedersförtryck och religiöst tvång.

Skolverkets juridiska vägledning angående elever med heltäckande slöja i skolan (2012) anger att religionsfriheten, och därmed rätten att bära religiös klädsel, är skyddad genom regeringsformen, europakonventionen och diskrimineringslagen.¹ Vad barns klädsel beträffar, är det enligt föräldrabalken vårdnadshavarna som har rätt och skyldighet att besluta om barnets personliga angelägenheter.² I detta får anses ligga att vårdnadshavarna därmed är de som har rätt att bestämma vad barnet ska ha på sig när det ska gå till förskolan.

Förskoleförvaltningen anser inte att det är möjligt att införa ett generellt förbud mot slöjor och föreslår därför kommunfullmäktige att avslå motionen.

Yttrande

Sverigedemokraterna föreslår ett förbud mot värderingsstyrda slöjor i Malmös för- och grundskolor som en åtgärd för att främja jämställdhet och komma åt problem med heders-

¹ Skolverket (2012) *Mer om...Elever med heltäckande slöja i skolan* Juridisk vägledning <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/heltackande-sloja-i-skolan> [2019-09-20] Länken fungerar inte. Handlingen finns som bilaga till yttrande.

² SFS 1949:381 *Föräldrabalk* Sveriges riksdag https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/foraldrabalk-1949381_sfs-1949-381 [2019-09-24]

förtryck och religiöst tvång. I motionen framgår att Sverigedemokraterna inte anser att slöjan hör hemma i för- eller grundskola med hänvisning till bland annat jämställdhetsuppdraget i grundskolans läroplan och att den därför bör förbjudas.

Utredning

Skolverkets juridiska vägledning angående elever med heltäckande slöja i skolan (2012) anger att religionsfriheten, och därmed rätten att bära religiös klädsel, är skyddad genom regeringsformen, europakonventionen och diskrimineringslagen. Av vägledningen framgår att det endast finns ett visst utrymme att i det enskilda fallet att förbjuda heltäckande slöja och att det är läraren som måste avgöra om klädseln väsentligt försvårar kontakten och samspelet mellan lärare och elever och därmed uppfyller kraven för att kunna förbjuda heltäckande slöja.³ Det kan finnas situationer där interaktionen mellan elever och mellan lärare och elever är särskilt viktig, även säkerhetsskäl lyfts. Det finns ingen liknande juridisk vägledning för förskolan men då bestämmelserna om religionsfrihet är desamma torde en analog tolkning kunna göras utifrån vägledningen.

Religionsfriheten är en av de grundläggande fri- och rättigheter som skyddas genom just regeringsformen och europakonventionen. Enligt den senare får dessa rättigheter endast underkastas sådana inskränkningar som är föreskrivna i lag och som i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga med hänsyn till den allmänna säkerheten eller till skydd för allmän ordning, hälsa eller moral eller till skydd för andra personers fri- och rättigheter.⁴

Likaså regleras skydd mot diskriminering av både regeringsformen och europakonventionen, vilka ska säkerställa att åtnjutande av fri- och rättigheter sker utan någon åtskillnad på grund av kön, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt.⁵ En utbildningsanordnare får inte, enligt diskrimineringslagen, varken direkt eller indirekt diskriminera en elev som deltar i eller söker sig till verksamheten på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.⁶

³ Skolverket (2012) *Mer om...Elever med heltäckande slöja i skolan* Juridisk vägledning <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/heltackande-sloja-i-skolan> [2019-09-20] Länken fungerar inte. Handlingen finns som bilaga till yttrande.

⁴ SFS 1974:152 *Regeringsform* Sveriges riksdag https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/kungorelse-1974152-om-beslutad-ny-regeringsform_sfs-1974-152 [2019-09-24] och SFS 1994:1219 *Lag om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna* Sveriges riksdag https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-19941219-om-den-europeiska-konventionen_sfs-1994-1219 [2019-09-24]

⁵ Skolverket (2012) *Mer om...Elever med heltäckande slöja i skolan* Juridisk vägledning <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/heltackande-sloja-i-skolan> [2019-09-20] Länken fungerar inte. Handlingen finns som bilaga till yttrande.

⁶ Diskrimineringsombudsmannen (2019) *Diskrimineringslagen*, 2008: 567 <https://www.do.se/lag-och-ratt/diskrimineringslagen/> [2019-09-24] och Diskrimineringsombudsmannen (2019) *Diskrimineringsgrunder som skyddas av lagen* <https://www.do.se/om-diskriminering/skyddade-diskrimineringsgrunder/> [2019-09-20]

Sverigedemokraterna menar att de värderingar som slöjan representerar inte hör hemma i den svenska skolan med hänvisning till bland annat skolans jämställdhetsuppdrag och att den därför bör förbjudas. Det går dock inte att sätta likhetstecken mellan slöjanvändande och ojämställdhet eller förtryck av kvinnor. Å ena sidan kan bärandet av slöja vara en följd av påtryckningar och krav från familjen eller omgivningen i syfte att kontrollera flickors och kvinnors kroppar. Å andra sidan kan flickor och kvinnor som bär slöja agera utifrån sin egen vilja och sina egna intressen. Slöjan har följaktligen olika värden för olika flickor och kvinnor och bärs av en mängd olika anledningar. Några exempel på sådana skäl kan vara som en etnisk och religiös signal där den blir ett sätt att skapa tillhörighet i en ny social och geografisk kontext, eller som en bekräftelse på sin identitet där slöjan snarare blir ett tecken på frihet och oberoende och där kvinnor väljer att bära slöja som en del i utövandet av sina demokratiska rättigheter, som en politisk eller religiös handling av motstånd eller protest (mot, till exempel, diskussioner om förbud av slöja i det offentliga).⁷

Regeringen definierar *kontroll och begränsningar* av flickors och kvinnors klädsel som en del av ett hedersrelaterat våld och förtryck.⁸ Det ger anledning för förskoleförvaltningen att på allvar uppmärksamma tvång och krav i förhållande till barn i förskolan och religiöst betingad klädsel. Därför har förskoleförvaltningen utformat vägledning, stöd och utbildningar till ledare och medarbetare i syfte att skapa medvetenhet om förskolans uppdrag, barns rättigheter, vårdnadshavares möjlighet till inflytande över utbildningen liksom om frågor som rör hedersrelaterat våld och förtryck.

Vad barnens klädsel beträffar, är det enligt föräldrabalken vårdnadshavarna som i mycket stor utsträckning bestämmer vad barnet ska ha på sig när det ska gå till förskolan. Vårdnadshavarna ska, i takt med barnets stigande ålder och utveckling, ta allt större hänsyn till dess synpunkter och önskemål. Barnets vårdnadshavare ansvarar även för att barns behov av omvårdnad, trygghet och en god fostran tillgodoses, och därmed för att barnet kommer klätt för att delta i förskolans verksamhet.⁹ Förskolans personal har i sin tur ansvar för att barns klädsel inte innebär några säkerhetsrisker i förhållande till de aktiviteter som genomförs inom ramen för förskolans verksamhet.

Slutligen varnar forskning för att förbud av slöja för att främja jämställdhet istället skulle kunna öka ojämställdhet i utbildningssammanhang eftersom det då skulle kunna finnas en risk att flickan eller kvinnan inte längre tillåts delta i utbildningen.¹⁰ I läroplan för förskolan finns också ett tydligt jämställdhetsuppdrag då alla som arbetar i förskolan aktivt ska arbeta med jämställdhet och medvetet främja alla barns lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet samt motverka könsmonster som begränsar barnens utveckling, val och

⁷ Howard, Erica (2012) Banning Islamic veils: Is gender equality a valid argument? *International Journal of Discrimination and the Law* 12(3) DOI: 10.1177/1358229112464450

⁸ Regeringskansliet (2019) *Regeringens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck* <https://www.regeringen.se/artiklar/2017/02/regeringens-arbete-mot-hedersrelaterat-vald-och-fortryck/> [2019-10-02]

⁹ SFS 1949:381 *Föräldrabalk* Sveriges riksdag https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/foraldrabalk-1949381_sfs-1949-381 [2019-09-24]

¹⁰ Howard, Erica (2012) Banning Islamic veils: Is gender equality a valid argument? *International Journal of Discrimination and the Law* 12(3) DOI: 10.1177/1358229112464450

lärande.¹¹ Ett införande av slöjförbud i förskola skulle därför kunna innebära en risk att förtrycket, när sådant föreligger, fortsätter om alternativet är att barnet inte får möjlighet att delta i utbildningen.

Förskolenämnden föreslår mot bakgrund av vad som framkommit i ärendet att motionen ska avslås.

Ordförande

.....
Rose-Marie Carlsson (S)
.....

Nämndsekreterare

.....
Louise Säfström
.....

Nichlas Holmgren Gellersten (SD) och Eva-Christine Winqvist (SD) reserverade sig mot beslutet och har lämnat in en skriftlig reservation i ärendet.

Joel Nordström (V) har lämnat in ett särskilt yttrande i ärendet.

¹¹ Skolverket (2018) *Läroplan för förskolan* <https://www.skolverket.se/undervisning/forskolan/laroplan-for-forskolan/laroplan-lpfo-18-for-forskolan> [2019-09-24]